

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.

Félévre ... 4 kor.

Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

IX., Ferencz-körnt 31. szám, I. em.

Még jelen július és augusztus kivételével havonta kétszer.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Cl

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-sziget i f j. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljuhelyi Korcs.-Egylet,
Selmecezi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szászvárosi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujv. déki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A középiskolai labdarugó szövetség felhívása.

Tekintetes Tanári Testület!

A középiskolai testnevelés kérdése immár évek óta foglalkoztatja a pedagógiai köröket. Hosszas és mélyreható tanácskozások folytak e kérdéstről már a középiskolai tanterv legutolsó revíziója alkalmával is, azonban a középiskolai testnevelés reformját úgy megoldani, hogy az kielégítse úgy az ifjuság, mint az egyetem testnevelés igényét, eddig nem sikerült. Hogy pedig a mostani német rendszerű úgynevezett pedagógiai tornászati teljesen meg nem felel a követelményeknek, azt mutatják egyrészt napnap után épen a pedagógusok köréből felmerülő panaszok, melynek eredményeképpen már a legutóbbi revízió alkalmával az úgynevezett játékdélutánok meghonosításával igyekeztek a bajon legalább részben segíteni. Ez az irányzat helyes is volt. Az ifjuság szeretettel karolta fel a játékdélutánok intézményét és szívesen mozgott a szabad levegőn. Azonban ez kevésnek bizonyult. A középiskolai tanuló ifjuság sokkalta inkább szereti a szabadtéri testedző gyakorlatokat, mint a zárthelyi gyakorlatot. Talán a magyar faj vérmérséklete is befolyással van erre. Legyen azonban bármi az oka, az immár tagadhatatlan tény, hogy az ifjuság óriási százaléka ma már szinte megtántoríthatatlanul lel-

kes híve a szabadtéri gyakorlatoknak. Szinte szenvedéllyel üzi a modern sportokat: az athletikát, az úszást, a vívást, a footballt, lawn-tennis, a jégsporthoz stb és mivel ennek üzésére az iskola hivatalosan teret vajmi ritkán vagy egyáltalán nem nyújt, az ifjak sportszervevényüknek hódolva a különböző nyilvános egyletekben helyezkednek el, ahol tudvalevőleg nem mindig mentesíthetik magukat bizonyos káros behatásoktól. Más oldalról viszont ezzel összeütközésbe kerülnek az iskolai fegyellemmel is, mert hiszen mindig érvénybe van még a közoktatásügyi kormányzat az a rendelete, amely megtiltja a középiskolai tanuló ifjuságnak az iskola falain kívül álló testületekben való működést. Sok iskolában a rendelet végrehajtásánál bizonyos elnézéssel vannak, másutt súlyos igazságtalanságok esnek az ifjúra, akinek voltaképpen nincs más hibája, mint az, hogy testének edzéséről is akar gondoskodni.

A tanuló tehát vagy összeütközésbe kerül az iskolai fegyellemmel, vagy kénytelen lemondani a testedzés ama módjáról, melyet legszívesebben végez.

Az ifjuság sportoló zöme e kinos alternatíva elkerülése végett megalakította a Középiskolai Labdarugó Szövetségét, amelynek célja az, hogy módot nyújtson az ifjaknak a modern szellemű athletikai és labdarugó sportok üzésére anélkül, hogy az iskolai fegyelmi szabályokkal összeütközésbe kerüljön.

A középiskolai szövetség ugyanis minden egyleti jellegtől függetlenül, tisztára az iskola keretein belül szervezi az ifjúságot. Célja az, hogy az ifjúság maga körében a tanári kar hathatós felügyelete alatt végezze teste edzését, hogy mentesítessék ama káros befolyások alól, melyeket az egyesületek keretein belül kikerülni jóformán lehetetlen. A K. L. Sz. tehát nem az iskolai fegyelem ellen, hanem annak figyelembe vételével akarja nyújtani az ifjúságnak azt, amit eddig az egyesületekben keresett, menten és ezt erősen hangsúlyoztuk mindazon káros behatásoktól, amelyek a közoktatásügyi kormányt annak idején az említett titalom kimondására birták.

A K. S. Sz. ugyanis alapszabályszerű hivatásának azt vallja, hogy a középiskolai tanuló ifjúságnak alkalmat nyújtson a sport különböző ágaiban az érvényesülésre. E célból rendezi iskolák közötti mérkőzéseit, football terén speciel a középiskolai labdarugó bajnokságot. E mérkőzésben az ifjúság iskolája jellege alatt vesz részt. Iskolája színeért küzd, azért lelkesedik. A küzdelmek fair és erkölcsi szempontból kifogástalan lefolyása fölött mindenkor a tanári testület örködik, aminthogy a K. S. Sz. minden ténykedésében odatörekszik, hogy a tanári kar jóindulatú támogatásának megnyerésével az egyetemes középiskolai testi oktatásnak legyen kiegészítő része. Szervezetében és eszméjében majdnem teljesen azonos a középiskolai szövetség azzal a hatalmas, nagy francia sport szövetséggel, melyet a francia kormány kezdeményezésére az összes francia középiskolák alkotnak, amelynek iskolai vívóversenyei valóságos nemzeti ünnepek, amelyen a kormány maga is mindenkor hivatalosan képviselteti magát. És ha a magyar szövetség legelőször a szabadtéri játékok terén is kapott először lábra, erőinek gyarapodásával és az illetékes tényezők támogatásával az összes sportnemekben szervezni fogja az iskolák közötti mérkőzéseket. Ha ilyen módon az iskolai szövetség erőrekap nem szenved kétséget az, hogy rövid idő múltán az egész középiskolai sportoló ifjúságot sikerülni fog a nyilvános egyesületek hatásköréből kivonni, ami által azt hisszük, teljesen azonos célt szolgálunk azzal, ami e kérdésben a pedagógiai körök elvi álláspontja is.

Az egyetemes nagy sportéletbe az ily módon való elhelyezkedésünkkel csak újabb és egészségesebb kialakulást viszünk be.

Nyilvános egyesületek nem vetik majd magukat oly mohón a növendék-tag fogdosásra, hanem tulajdonképeni feladatukra az iskolákon kívül keresnek majd anyagot maguknak. A középiskolai tanulók viszont tanulmányaik el-

végzése után teljesen kész és használható sportanyagot fog a nyilvános életnek nyújtani, oly anyagot, amely még fejlődésre képes, mert hiszen közismert dolog az, hogy pedagógiai szempontból épen azért kell ellenezni a serdülő ifjúságnak a nyilvános egyesületekben való elhelyezkedését, mert míg egyrészt a meglett férfiak fesztelen mulatozása nem alkalmas a tanuló lelki nevelésére, másrészt a túlhajtott training és a nagy, megerőltetett küzdelmekben való részvétel, rendkívül megerőlteti az ifjú gyöngye szervezetét úgy, hogy épen hazánkban állott elő az az egészségtelen helyzet, hogy a sportolók legnagyobb része épen azért, mert a végzett munka megelőzte a fizikai fejlődés menetét — már 24—26 éves korában, tehát akkor, mikor erejének legnagyobb fokát kellene elérnie, részben letört emberek, részben pedig eredmények elérésére képtelenek. E bajt orvosolni pedig csak úgy lehetséges, ha az ifjúság maga körében testi fejlettségét meg nem haladó munkát végez. Ez az az erkölcsi alap és sportalap, ameyre a K. S. Sz. támaszkodik és ez alapon fordul a tek. Tanári Karhoz azzal a tiszteletteljes kérelemmel, hogy munkájában jóakarátú támogatásban részesíteni és a szövetség munkáját elősegíteni méltóztassék.

E célból tisztelettel vagyunk bátrak javasolni a következőket:

1. vonatkozással a vallás és közoktatásügyi miniszternek fent említett rendeletére, méltóztassék az intézet keretein belül lehetőség szerint egyesíteni az ifjúságot s a nyilvános egyesületek hatásköréből kivonni.

2. Az iskola, mint ilyen, a tanári kar felügyelete és vezetése alatt alakítson a különböző sportágakban egy-egy reprezentatív iskolai csapatot, amely részben önképzésszerűleg, részben pedig a hivatalos játékdélutánok felhasználásával a tanári kar vezetése alatt rendszeresen dolgozzék.

Az összes sport ágakban legkiválóbb eredményeket elért itjak képviselnék iskolájuk színeit az iskolák közötti mérkőzésekben. Ugyancsak küzdenének a még évenként tartani szokott országos tornaversenyen a zászlóért.

4. Az iskolák közötti mérkőzések egyöntetű rendezése céljával a szövetség megfelelő tanácsában méltóztassék egy-egy hivatalos kiküldöttet kijelölni.

5. Végül pedig mély tisztelettel kerjük az ifjúság hivatott vezéreit a tanárokat, hogy az iskolai mérkőzéseket személyes megjelenésükkel megtisztelni és azoknak fényét emelni méltóztassanak.

Eszméink tehát, mint látni méltóztatik teljesen az iskolai jelleg szolgálatában állanak és szilárd meggyőződéssel hisszük és hirdetjük, hogy a tek. Tanári testület jóindulatú támogatásával oly szervezetet adhatunk a magyar középiskolai tanuló ifjúság testi nevelésének, amely a középiskolai revízió kérdésénél is irányadó lehet.

Célunk az, hogy egészséges és rendszeresen képzett ifjúságot adjunk a hazának.

A meglevő keretek tiszteletben tartása, a pedagógiai tornának szervezetünkbe való beillesztése csak elősegítheti a sikert, amelyre a francia és angol rendszer oly fényes példákat nyújtanak.

Eszméinket és kérésünket a tek. tanári testület jóindulatú támogatásával ismételtén ajánlva vagyunk mély tisztelettel

az elnökség.

Testi nevelés az aradi kir. főgimnáziumban.*

A testi nevelés állapotáról a következő adatok nyújtanak felvilágosítást:

a) *Erőmérés eredmény a tornában.*

A szertornázás a középiskola négy alsó osztályában az osztálytornázás, a négy felső osztályban pedig a csapatornázás módszere alapján történik. Ezen kétféle módszer abban áll, hogy a négy alsó osztályban a szertornázás azonos gyakorlatait az osztálynak egy része t. i. 4—8 tanuló a tanár vezényszavára egyforma tornaszereken egyszerre végzi, míg a négy felső osztályban a növendékek testi fejlettsége és a nehezebb gyakorlatok megkövetelik a kisebb csapatokban (egy csapatban 10—12 tornász) való tornázást előtornászok közvetlen segítségével. Ezen csapatokba való beosztás az iskolai év elején és végén kétféleképpen történik. Az V. és VI. osztály növendékei ügyességmérés alapján osztatnak be és pedig pontosság szerint I. II. III. stb. csapatba, míg a VII. és VIII-ik osztály növendékei a felültreknél is szokásban lévő erő- és ügyességmérés alapján osztatnak csoportokba.

A folyó iskolai évben az V-ik osztályban 3 csapatban, a VI-ikban 3, a VII-ikban 3, a VIII-ikban 3, összesen 12 csapatban tornáztak a növendékek.

Az ügyesség és erőmérés következő módon történik: a húzó erő megmérésére a tornász a nyújtón nyújtott függésből felső egész foggással felhuzódik, hogy a nyújtón áttekinthessen, a hányszor képes. A taszító erő kipuhatolására a korláton nyújtott haránttámaszból hajlított támaszba ereszkedik és ismét felhuzódik, a hányszor képes. A tüdő és lábak erejének

* Burián János, igazgató által szerkesztett értesítő adatai nyomán. Szerk.

megvizsgálására szolgál az ugynevezett sarkazás, melynél a tornász zárt térdekkel és sarkokkal folytonosan szökdel úgy, hogy sarkaival alsó testét megérinti. A nyújtón minden egész felhuzódás és korláton minden egész feltolódás 2 pontot számít; az utolsót csak félig végzi az illető, akkor 1 pontot kap. A sarkazásnál minden tiszta felugrás 1 pontot számít. Az így nyert erőpontok összegeztetnek s ezen pontmennyiség szerint osztatnak be a tornászok a csapatokba. Ezen erőmérésnek még azon előnye is van, hogy az illető tornásznak egy tornaévben tett haladása is kitűnik.

Ezen ugynevezett főerőpont — mérésen kivül még 6 tornaszernél végez a tornász ügyességi pontokat és pedig a 3 főtornaszernél, u. m. a nyújtón, korláton és lovon, továbbá a népies tornagyakorlatokban u. m. mászás, magas és távolugrásban. Ezen gyakorlatoknál a legjobb eredmény 5, a kifogástalan 4, jó 3, a közepes 2, a gyenge 1, a semmi 0 ponttal osztályoztatik. A magas ugrásnál deszka nélkül 1 méteren felül minden 4 centiméter 1, a távolugrásnál deszka nélkül 1 méteren felül minden 5 centiméter 1, a távolugrás 4 méter 1, azon felül minden 25 centiméter 1 pontot számít. Az értesítő itt közli a VIII-ik osztály tanulóinak erőmérési eredményét.

c) *Kirándulások.*

A tanulmányi és testedző kirándulásban intézetünk a lefolyt iskolai évben is részt vett.

Rendkívüli érdekes tanulmányi kirándulást rendezett az aradi kir. főgimnázium szeptember hó 30-án és október 1-én Dévára és Vajda-Hunyadra. A kirándulásban 39 tanuló vett részt, kiket Kisfalussy István, Nagy Sándor, Besskó Jenő, Visontay Kálmán és Vayer Lajos tanárok vezettek.

A kirándulók szeptember 30-án szombaton a déli gyors vonattal indultak el Aradról s délután 3 órakor érkeztek Dévára. Itt tartózkodásuk ideje alatt az állami tanító képző intézet vendégei voltak, hol az intézet érdemes és vendégszerető igazgatója Boda Károly a derék tanári karral együtt meleg szeretettel fogadták a testvérintézet ifjúságát.

A város megtekintése után Déva város legérdekesebb régisége, a romokban heverő dévai vár megtekintésére indultunk. Az érdekes multtal bíró várhoz a csinos és jól gondozott népkerten keresztül menve, kényelmes szerpentin utakon jutottunk fel. A 371 méter magas várhegyről gyönyörű kilátás az alatt elterülő regényes fekvésű Déva városra, az északra fekvő Érhegység nagyági csoportjára, a délfelé húzódo lunkányi völgyet elzáró mészhegységre.

A hunyadmegyei történelmi, régészeti társulat a végveszedelemtől megmentendő, megvásárolta a várromokat s Hajdúczky József főreáliskolai tanár s Paragh József erdőmester buzgólkodása következtében kényelmes esigautakat s gyönyörű ültetvényeket létesített s legszebb hazai üdülőhelyünk egyikévé varázsták a várhegyet.

Érdemes volna, ha a magyar állam venné az érdekes várat gondozása alá s költséget nem kimélve restaurálná azt, miáltal egy műkincsesel gazdagítaná hazánknak már úgy is pusztuló és fogyó régiségeit.

Másnap reggel 4 órakor már talpon voltunk s 5 órakor indultunk utazásunk végcélja Vajda-Hunyad felé. A szárnyvonat egy órai lassú dőcögése után egyszerre elénkbe tűnik régi dicsőségünk fényes tanujele a hős Hunyadyak ősi fészke Vajda-Hunyad vára, mely tarka csúcsos tornyaival, színes födeleivel, épületeivel büszkén emelkedik a magasba.

Szondy Gyula állami elemi népiskolai tanító szíves vezetése mellett megindultunk a várba. A bejáró hid előtt az ugynevezett huszárvár udvarán haladunk keresztül, mely Hunyady Mátyás idejében épült s melyben darabantok tanyája, istállók, szolga lakások voltak elhelyezve. Ezen külső váracská valószínűleg a várba vezető híd fő külső védelme céljából épült s rendes erős kapubejáróval volt ellátva. Ezt az elpusztult kaput most újra építik s elnevezik Bethlen kapunak.

A kaputorony alatt áthaladva a várudvarra érünk, honnan először a várkápolnába mentünk, mely goth stílusban épült s mely még renoválásra vár. A Hunyadyak címere a gyűrűs holló több helyen díszíti a kápolnát. A kápolna ereklyéi és szent képei a Vajda-hunyadi szent Ferenc rendű zárda templomában őriztetnek.

A kápolnából kijövet a vár legértékesebb és legérdekesebb termét a földszinti dísztermet az ugynevezett nagy lovas terem tekintettük meg, mely már teljesen és korhűen van restaurálva. A két sor piros márvány oszloppal elosztott lovas terem majolika padlójában és boltívetében a Hunyady és Szilágyi címerek díszlenek; itt-ott a francia királyok lilomos címei is láthatók, a mit azzal hoznak kapcsolatba, hogy Hunyady Mátyás király francia művészekkel is dolgoztatott s azok emlékét így örököltette meg.

A lovas terem ünnepies, komor esődjé mély áhitatba sodorta a kirándulókat s egyszerre csak fölzendült a magyarok nemzeti imája a Hymnus, melynek végső akkordjai zúgva törtek meg a csúcsos boltozaton.

A Bethlen-loggia, Uj terasse, Medve-sáncz, Aranyház megtekintése után a várudvaron összegyűlt az ifjuság s a Szózat eléneklése után búcsút vettünk a az érdekes ősi vártól, melyet a magyar állam fejedelmileg akart restauráltatni, mert annak idején egy királyfinak szánta nemzeti ajándéknak. Rudolf trónörökös vadászott ezen a vidéken és nagyon szeretett itt tartózkodni; neki volt szánva a nagy Hunyadyak ősi vára. A magyar Genins lefordított fáklyával siratja azt a magyar királyfit, a ki hivatva lett volna új fényt és dicsőséget árasztani Hollós Mátyás birodalmára.

Ezután Vajda-Hunyad másik nevezetességét az óriási arányokban fejlődő vasgyárat tekintettük meg, mely hatalmas méretű olvasztó kemencéivel, örökös

zúgó-bugó morgásaival időnként felesapó lángtengerével rendkívüli látványt nyújt s megdöbbentő hatást gyakorol a szemlélőre.

Délután 3 órakor búcsút véve régi dicsőségünk színhelyétől Piskin annyi időt töltöttünk, hogy a Bem apó 1849-ben az oroszok ellen vívott diadalmas csatájának emlékére emelt obelisket is megtekinthettük, melyet az ifjuság kegyelete jeléül ott gyűjtött s mezei virágokból font koszorúval feldíszített.

Ezután a jól sikerült kirándulás-szülte benyomások kedves érzetével eltelve este 9 órakor minden baj nélkül Aradra érkeztünk. (Nagy Sándor).

Május hó 18-án a VI. osztály növendékei az aradi gázgyárat tekintették meg Kisfalusi István tanár vezetése mellett.

Május hó 24-én kirándulás volt Mária-Radna és a solymosi váromokhoz az intézet 78 tanulóival Besskó Jenő, Haslinger Ferenc, Perepatits István dr. Peidl Imre, Szentirmay Ottó, Vayer Lajos, Kisfalusi István tanárok vezetése alatt.

Május hó 31-én a Neuman szeszgyárat nézték meg a VI. osztály tanulói Kisfalusi István vezetése alatt.

Junius hó 2-án földrajzi kirándulás az aradi várba Lejtényi Sándor tanár vezetése alatt.

d) Játék.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1900. évi 29954. és 1901. évi junius hó 11-én 30603. szám alatt kelt rendelete értelmében a négy alsó és négy felső osztályban gyakoroltuk a szabadteri játékot hetenkint két délután és pedig csütörtökön és szombaton 4—6 óráig.

Csütörtökön délután az Ia), Ib), IIa) IIb) és III-ik osztályok, szombaton délután pedig a IV. V. VI. VII. és VIII-ik osztályok játszottak a liceum előtt fekvő elkerített külön játszótéren.

Tartatott összesen: 20 játékdélután 40 játékorával és pedig az I—III-ik osztálynak 11 délután 22 órával; IV—VIII-ik osztálynak 9 délután 18 órával.

A futó játékok közül a következő játékokat gyakoroltuk; fogó, kotló és kánya, farkas és bárány, fehér-fekete, páros kifutó, tolvaj, üző, medve fogó, sánta róka gyere ki, utolsó pár előre, falkavadászat, üsd a harmadikat, körfutó, futva ütő.

A labdajátékok közül a következőket játszottuk: labdahajtsza, labda kergető, határvédő, szaladó méta (duplex), hosszú méta, körróta, csikós róta, füles (hajító) labda.

A játékokat Nagy Sándor tornatanár, dr Hunyady József, Kisfalusi István és Papp György tanárok vezették.

e) Házi tornaverseny.

A nagyméltóságú Vall. és Közokt. Miniszteriumnak 1899. 3/VI 20997. és 1900. 3/V. 24614. sz. rendeletei értelmében, melyek szerint évenként házi tornaversenyek rendezendők és azok lehetőleg nagyobb

gonddal és ünnepélyességgel tartandók meg — mintegy előkészülésül az országos tornaversenyre, — elhatároztuk, hogy az áll. főreáliskolával és áll. tanítóképző intézettel egyetemben május hó 20-án (rossz idő esetén 21-én) a lyceum előtti játszótéren házi tornaversenyt rendezünk. Eme verseny május hó 21-én igen diszes és nagyszámu közönség jelenlétében a következő sorrendben folyt le: 1. Felvonulás. 2. Hymnus eléneklése. 3. Szabad gyakorlatok. 4. Buzogánygúla. 5. A főgymnázium és főreáliskola négy alsó osztályának szertornázása (osztály tornázás). 6. A felső osztályok és a tanítóképző intézet szertornázása (csapatornázás) 26 csapatban. 7. Versenyek: a) síkfutás, b) rud- és kötélmászás és függeszkedés, c) összetett verseny (intézeti verseny), magas ugrás és súlydobás távolra intézetenként 6—6 tornász. 8. Szabad tornázás a magas nyújtón és korláton. 9. Hymnusz eléneklése. 10. Elvonulás.

A versenyt megelőző napon főpróbát tartottunk, melyen egyes oszlopok és csapatok elhelyezését próbáltuk meg.

A tornaverseny tulajdonképpen vasárnap május 20-án lett volna, ha a szeszélyes időjárás meg nem zavarja a szép hazafias tornaünnepélyt.

Másnap détfőn d. u. 3 órakor gzülekezett a csinos dreszbe öltözött tornászereg az „Aradi Tornaegyesület“ és a „Maros Evezős Egylet“ csónakházai között elterülő térségen s 12 oszlopba sorakozva zászlódiszben, kürt- és dobszó mellett megindult a menet az Andrassy-uton, Atzél Péter-utcán és a Báro Eötvös-utcán a lyceum előtt fekvő térre, hol az aradi házi ezred zenekara várta a tanuló ifjúságot, mely a Rákóczy induló hangjai mellett katonás magatartással vonult fel a nagyszámu és diszes közönség előtt.

Az oszlopok felállása után Nagy Sándor tornatanár vezénylete alatt a Hymnuszt énekelte az ifjúság, melyet a közönség állva hallgatott végig s maga is együtt énekelt a lelkes tornászárdával.

A Hymnusz eléneklése után megnyiták az oszlopok s Jancsovits Ferenc és Palotay Antal főreáliskolai tornatanárok kiigazították az oszlopokat, mely után megkezdődtek az igen szép és megkapó képet nyújtó szabadgyakorlatok.

A szabadgyakorlatok után a főgymnázium, főreáliskola és tanítóképző intézet 25—25 tanulója csinos képet nyújtó buzogánygúlát mutatott be. Ezután a főgymnázium és főreáliskola alsó négy osztályának szertornázása (osztálytornázás) következett, melyet a kis tornászok lelkes buzgalommal és örömmel végeztek.

A műsor 6. száma a felső osztályok és a tanítóképző intézet szertornázása (csapatornázás) volt, mely a különböző tornaszereken egyszerre 26 csapatban végezve eleven képet nyújtott.

Ezután a versenyek következtek.

A versenybíróság tisztét Burián János kir. fő-

gymnáziumi igazgató s három intézet tornatanáraival és Pál Miklós áll. tanítóképző intézeti tanárral teljesítették.

A műsor 8-ik száma szabadornázás volt a nyújtón és korláton, mely szereken az ifjúság szebbnél szebb gyakorlatokat végzett.

A minden tekintetben fényesen sikerült s gondosan előkészített tornaverseny esti fél 8 órakor a Hymnus eléneklésével ért véget, mely után a Rákóczy induló hangjai mellett a több mint 700 tagból álló tornászcsoporthoz szívet-lelket gyönyörködtető látványt nyújtott festői öltözékében, kigyóvonulásban elvonult a tornaterről.

Tornavizsga a zalaegerszegi főgymnáziumban.

Ez a jelentés két részből áll. Az első rész a következő:

Junius 8-án délután 3—¹/₄ óráig tartott a hét osztálynak a tornavizsgálója. Kár, hogy a VIII. osztály mintegy számüzi magát a tornavizsgálóból is, a tornaversenyből is, énekvizsgálóból is, s az esetleges évvégi mulatságból, majálisból is. Szerintem ez különös és helytelen, s főleg a tornánál káros is, erkölcsileg hátrányos az intézetre nézve, rájuk nézve is, akik talán szép eredményt mutathatnának. Persze ők már tudnak az u. n. osztályvizsgán. Ha nem kötelezi őket a törvény, köteleznék ők saját magokat. Én az én eszem szerint rendes, sőt elsőrendű tárgynak tenném a testgyakorlatot mindjárt a magyarnyelv mellé . . .

Szóval a hét osztályt hat oszlopban vezette elé Takács József tornatanár az eléggé szűk kis udvarra s nagy néző közönség előtt a katonai testhajló gyakorlatokat szigoru ütemekkel pompásul végeztette. Jó hatást tett a kifogástalan formaruha, mely a város színét: fehér-kéket viseli. A csapatban a jól eső fegyelmezetség Takács tornatanárnak katonás magatartására, jó tanítására és jó vezetésére vall.

A nyújtórudon való tornában, hol az általános ügyesség leginkább meglátszik, kitüntek: Spiegel Gyula, Persay Andor, Büchler József, Ekstein Mór, Horváth Jenő, Belső István, Schlezinger Márton, Pfeifer Zsigmond.

Verseny volt a következő szereken: Rudmászás, függeszkedés, kötélhuzás (III—IV. oszt. utóbbi győzött) távolugrás, — súlydobás, — füleslabda (VI—VII oszt.) — 50, 75, 100, 150 méteres síkfutás. Igen szép derék férfias játék volt a labdázás, hol a VI. osztály győzött. Elég jó eredmény volt Ekstein Mór VII. oszt. távolugrása: 410 cm.

Az utolsó pontok már a mezőn a lovaglóteren voltak, mert a szűk udvaron lehetetlen. Egy-egy

könyvet nyertek díjra a következő első győztesek: mászás: Nagy Károly I., Hutter Lajos II. oszt., függeszkedés: Németh Kálmán V. oszt., sulydobás: Persay Andor VII. oszt. (14 m. 94 cm.), ugrás: Eckstein Mór VII. oszt. E kettő összetett verseny s győzött a VII. oszt. Futás: Nagy Károly I., Feidl Sándor II., Belső István III., Németh Ferencz IV., Csesznák János V., Hoffman Ferencz VI., Eckstein Mór VII. oszt. tanulók.

Dicséretet a következő második győztesek nyertek: Kaufman M., Pfeifer Vilmos, függeszkedés: Papp István, Duzár József, Pfeifer Vilmos, futás: Duzár István, Pfeifer Vilmos, Moravec György, Dukász Ferencz, Gráner Lajos, Schlezinger Márton, Rozner Rikárd.

Medgyesi Lajos igazgató szép beszédet intézett az ifjúsághoz, serkentve őket a nemes sportra, mely edzetté, bátorrá és karakteressé teszi az embert s alkalmassá a haza védelmére.

A szép ünnepélyt még magasztossá is emelé az, hogy imádsággal kezdődött: a Hymnusszal, s lelkesítéssel végződött: a Szózáttal.

Második része a tudósításomnak már panasz s a Magyar Paizsban legalább is ötödik ízben szóló panasz.

A tornajátékot meg kell szakítani s egy kilométer hosszú poros uton kimegy a csapat a mezőre s ott folytatja tovább a tornavizsgát, tornaversenyt. A szülők és az érdeklődő közönség, melyre nézve kívánatos, hogy minél nagyobb legyen ez az érdeklődő közönség, ilyenkor megunja a dolgot s nincs kedve porban, melegben s a dobszóra összegyülekező utcagyermek csapatjában kísértálni és besétálni. Bosszankodik is, nem is; de nem megy ki.

Az iskola udvarán, mondám, nem lehet, mert ez mintegy 25—30 méter hosszú s 20—25 méter széles terület, melyet 300 gyermek, 16 tanár és 100 érdeklődő betölt. Versenyfutásnak, labdázásnak s gerelydobásnak itt helye nincs.

Pedig ezt a főgimnáziumot 1896-ban építették. Millennáris emlékü, tehát nevezetes. 340 ezer koronába került, tehát elég drága. Ez még semmi. A nagy épület az ő kis udvarával a város szélén van. Közvetlen szomszédsága kültelek. Vagy talán belső teleknek számítják, nem tudom. Épület nincs rajta, az igazi külső gabona földek között és az iskola között van; ettől egy vékony léczkerítés választja el, püspöki birtok, pompás pityóka és répa terem benne.

De az én eszem szerint háromszáz családnak a pedagógiája is megérdemelne egy hold földet, kivált akkor, mikor répának is maradna még elég föld.

Édes istenem! milyen drága lehet egy hold föld? Ha külterület: egy pár száz forint; ha belterület: egy pár ezer forint. De micsoda összeg ez a 340 ezer korona mellett!

Ugyan miért is nem egészítik ki evvel a kis területtel ezt az iskolát, hogy legyen egy igazi, ujkori, helyes uton járó nevelő intézet? Befásítva és torna játékoknak berendezve — az egészségügyre, a tüdő tágitására s a lélek tágasabb szabadságának a fejlesztésére!

Nincs reá pénz? Még van egy mód. Adná ide a püspök ur, mert bizonyára pedagógus a püspök ur is, adná ide évi egy aranyért használatra, nem betelekkönyvezetésre, de örök használatra a magyar iskolaügynek.

Hogy ez ideig ez nem történt meg: ez az én tiszteztendő és öt ujságczikkés panaszom.

Borbély György.

Iskolák — főiskolák.

Közgyűlés. A Műegyetemi Atlétikai és Football Club október 24-én este tartotta meg ez évi alakuló közgyűlését Dr. Rényi József műegyetemi tanár elnöklése alatt. A közgyűlés a tagok nagy érdeklődése közben, rendben folyt le.

Az egylet tevékenységéről Moór Jenő titkár számolt be.

A jelentések tudomásulvétele után megválasztott az új elnökség és a választmány. A klub eddigi elnöke, Zipernowszky Károly lemondott. Távozása érzékeny veszteség az egyletre nézve, mely volt elnökét tiszteletbeli taggá választotta. Elnökké egyhangú lelkesedéssel Dr. Rényi József műegyetemi tanár választott meg. Ifjúsági elnök Lindner Ernő lett. A közgyűlésen az ifjúság hálája szépen megnyilatkozott a műegyetemi tanács, különösen pedig a népszerű rector K. Jónás Ödön iránt, ki a klubot mindenben szeretettel támogatja.

A Középiskolai Labdarugók Szövetsége mult szombaton este a Röser-tanintézetben ülést tartott. Müllender Sándor a KLSz. nevének megváltoztatását indítványozta, hogy az középiskolai Sport Szövetség legyen. Grünwald Miksa a KLSz. tisztikarának több tagja ellen bizalmatlansági indítványt nyújtott be. A középiskolai szövetség legközelebbi ülésében több sportszakosztály megalakítását tűzte ki napirendre. A középiskolai labdarugó bajnokság csak 1907. tavaszán rendeztetik meg.

Labdarugás.

Magyar játékbíró sikere. A Bécs—Berlin közti mérkőzést Bécsben Herzog Ede, a Testgyakorlók kitiünő tagja vezette. A bécsi lapok egyhangulag konstatálják Herzog kiváló bíraskodását. A bécsi sportkörök azzal tüntették ki a magyar bírót, hogy a következő vasárnapi Wiener Athletiksport-Club—Krikketerek közti döntő fontosságú bajnoki mérkőzés vezetésére is Herzogot kérték fel.

Anglia—Francziaország küzdelme. Anglia és Francziaország amatőr reprezentatív-csapata mult esütörtökön mérközött Párisban. A játék az angolok 15:0 goalarányu, igen könnyü győzelmével végződött.

Magyar csapat Prágában. A Magyar Testgyakorlók Köre football-csapata december 2-án a Sportovní Klub Slaviaival mérkőzik Prágában.

Torna, athletika vivás.

Nemzetközi birkozás. Hannoverben október 31-én ért véget a nemzetközi birkozóverseny, mely Pold győzelmével végződött, a ki tizenhét ellenfelet dobta és csak egyszer nyomta mindkét válla a földet. Második Van der Berg, harmadik Hietzler és negyedik Bech Olsen lett. A Pohl és a Cziganievics közti döntőmérkőzésnél utóbbi egy heves támadás alkalmával a nézőközönség soraiba esett és annyira megsérült, hogy a küzdelmet fel kellett adnia.

Párisban a „Les Sports“ által rendezett bajnoki birokversenyen Lurich, a budapesti győztes eddig két ellenfelet dobta. Schneidert 25 p. 15 mp. és Nikolajevicsot 24 p. 5 mp. alatt.

A francia vivósövetség. A francia vivósövetség a mult hétfőn tartotta alakuló közgyűlését 33 egylet jelenlétében. Az elnöki széket üresedésben hagyták. Főtítkár lett Holzschuch Jaques. Titkár Breitmayer Georg. A választmányba az Encouragement de l'Escrime, az Academie d'Armes, az Academie d'Epee, a Le Sabre, a Societe d'Entrainement a l'Escrime et Pistolet tagjait választották be.

Olimpia Londonban. A nemzetközi olimpiai bizottság átirt az angol atlétikai szövetségnek és felkérte, hogy az 1908-iki olimpiai világbajnokságokat Londonban rendezze meg. Az angol atlétikai szövetség a megbizást elfogadta s a világbajnokságokat az angol bajnokságok után fogja megrendezni 1908. július közepén.

A Magyar Athlétikai Szövetség uj tagjai. A MASz. tanácsa október 26-án tartott ülésén a szövetség kebelébe a következő egyletek vétettek fel: Török- és SE., Pancsovai Vivó Egylet, Nemzeti SE., Besztercebányai SC., Typographia SC., Nemzeti Vivó Club.

Sulyemelő- és birkozó-bajnokságok. Középeurópa bajnokságai a sulyemelés és birkozásban mult vasárnap voltak Prágában s a bécsiek fényes eredményeket értek el.

Részletes eredmény.

Sulyemelés (85 kg. felüli testsulyuak): I. Steinbach (Bécs), II. Graf (Bécs), III. Tandler (Bécs).

70 kg. felüli testsulyuak. I. Danzer (Bécs), II. Heberle (Prága), III. Marry (Prága).

70 kg. aluli testsulyuak: I. Hofböck (Bécs), II. Lafranchi (Bécs), III. Thun (Bécs).

Birkózás (nehéz sulyuak): I. Schmitz (Bécs), II. Baur (Bécs), III. Arnold (Bécs), IV. Kawan (Bécs).

Közép sulyuak: I. Höttl (Bécs), II. Prechan (Prága), III. Solar (Bécs).

Könnnyü sulyuak: I. Kerstan (Drezda), II. Hammel (Pilsen), III. Cechura (Prága).

Evezés, uszás.

Uzsoverseny. Az Óbudai Torna-Egylet december 23-án este hat órakor országos uszóversenyt rendez a Rudas-fürdő uszodájában. A verseny programja a következő:

14 éven aluliak versenye 40 m., 80 méteres handikap, junior-hátonuszás 60 m, melluszás-handicap 200 m., ifjusági verseny 40 m., 200 méteres handicap kezdők versenye 80 m., buváruszás 40 m., oldaluszás 120 m., ifjusági staféta 120 m. — Nevezések december 16-ig Barlai Oszkár címére (Hold-utca 16.) küldendők.

A Balaton Uszó egylet október hó 31-én tartott ülésén Baronyi Artur alelnök lemondását sajnálattal tudomásul vette és eddigi buzgó működéseért jegyzőkönyvi küszönetet mond.

A november 11-ére kiirt közepiskolai tanulók uszóversenyét november 25-re halasztotta. A verseny nevezési zárlatául nov 18-át tüzte ki.

Turisztika.

Felolvasó estélyek. A Magyar Turista-Egyesület budapesti osztálya a mult évekhez hasonlóan felolvasó estélyeket rendez, melyeken egyes vidékek művészeti kineseit mutatják be. A felolvasások a tudományegyetem földrajzi intézetének nagy termében tartatnak meg. (VIII., Föhérecg Sándor-utca), pontban esti fél 7 órakor. Az előadások megkezdése után a termet bezárják. Az előadásokat a következő napokon tartják: Nov. 16-án Siegwarth Károly: Vándorlás Rákóczi birodalmában (Erdős-Kárpátok), nov. 23-án Kankovszky Ervin: Venezia, nov. 30-án Kankovszky Ervin: Cairo, az ezeregyjé városa, dec. 7-én Déry József: Salzkammergut, dec. 14-én Konkoly Thege Miklós: A Rajna forrásától Kölnig, 1907. jan. 8-án Szász Béla: Kis-Ázsia és vasutjai, jan. 15-én Déry József: Pitztal - Gesäuse, jan. 22-én Kertész Alba dr.: Berner Oberland, jan. 21-én Szabó Zoltán dr.: Az óriáshegység bércsein, febr. 5-én Cholnoky Jenő dr.: Rombadólt hegységekről, febr. 12-én Petrik Lajos: Képek a keleti Alpokból, febr. 19-én Jankovits Marcell dr.: A Bernina-csoport jégmezőin (A Palit-csucok megmászása), Szerelemhegyi Tivadané: A bajor tavak környékéről, márc. 5-én Lóczy Lajos dr.: A Vesuvio öt izben való megmászása, márc. 12-én Schwieker Richárd: Az Alpokból, márc. 19-én Sávolj Ferenc dr.: A magaslati klima és hegymászás kölesönhatása az emberre (I. rész), márc. 26-án Szádeczky Gyula dr.: Kolozsvárról a kalisznyai leányvásárra, apr. 2-án Kankovszky Ferenc: Kirándulás a plitvicai tavakhoz, apr. 9-én Sávolj Ferenc: A magaslati klima és hegymászás kölesönhatása az emberre (II. rész).

FODOR JÓZSEF

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI
UDVARI ASZTALOS,
KÁRPITOS ÉS DISZITŐ

Saját műhelyek belső dí-
szítés, teljes lakás-, vala-
mint szoba- és szálloda-
berendezések számára.
☞☞☞ Állandó raktár.

BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 2.

(FÜRDO-UTOZA SARKÁN.)

Baleseteknél nélkülözhetlen
a **Salvator** kötszer mentőszekrény
és hordágy

Salvator kötszergyár-ban sebészeti gummiáruk és
betegápolási cikkek.

BUDAPEST, VI., Hajós-utca 15.
(az Opera mellett.)

Lábícamodás kikerülésére ajánljuk **görcsér
gummi harisnyáinkat.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyesületi
tűzzománcz jelvények
finom és szép kivitelben, olcsó árak mellett ké-
szülnek.

Diszalbumok, Hódoló feliratok és Diszpolgári
oklevelek művészi kivitelben.
Szimbólikus tánczrendek minden árban.

MORZSÁNYI JÓZSEF
Budapest, IV., Kigyétér 4.

Fenti czég 33 év óta a legtöbb megye, város és
egyesület szállítója.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

SCHOTTOLA ERNŐ
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 2.

A gummigyártás meghonosítója Magyarországon.

Legnagyobb raktár belföldi és angol **rugó-labdákban; külső
bőrhüvely és belső gummilabdák** külön is kaphatók.
Továbbá az összes sportcikk: a **lawn-tennis** játék,
ping-pong, kerékpár- és automobil gummi pótrészek.
**Lovagló sport gummi cikkek, uszó-övek, turista-kulacsok
mosdó-tálak és fürdő kádak, léggel tölthető vánkások gum
miből stb. stb.**

SCHMIDT M.
szijgyártó, nyerges és bőröndös
BUDAPEST,
VIII., KEREPESI-UT 25.

Kocsizó- és lovagló-szerszámok, mindenne-
mű utazó bőröndök. Footballok.

Megrendelések és javítások pontosan és jutányos
áron eszközöltetnek.

PACHOLEK GYÖRGY
első magyar oldalfegyvergyáros, cs. és k. hads. szállítója
BUDAPEST,
Gyár: VIII, Balassa-utca 5.

Gyáramban bárminemű **tiszti, önkéntes, orvosi, legénységi.
lovás és gyalog kardok előállítatnak,** valamint
vívókardok és teljes vívószerkek közönséges és diszes ki-
vitelben.

Továbbá elvállalom bárminemű kardok **csiszolását, állany
(nickel) arany és ezüstözését. Diszkardokat feliratokkal,**
pontosan és diszes kivitelben. Vívófelszerelések, francia
és olasz vívókardok, vitorók és párbajkardok, esiszolt álla-
nyozott, fekete vagy diszes kivitelben kaphatók.

1903. évi ujdonság.
FOOT-BALL
kizárólag magyar készítmény!

A legszebb minták, erős marhabőrből, tartós kézi varrás-
sal, s valamennyi **legfinomabb angol vörös gummihólyaggal**
ellátva, 5-ös nagyságban

„Villám” 7 kor., „Tárnul” 9 kor., „Verseny” 11 kor., „Gyöz-
tes” 13 kor., „Hunnia” 15 kor., „Kinesem” 4. sz. iskola
football-labda 6 kor.

„rootball-czipő” marhabőrből, kitiűnő szabás és erős kézi
varrással párja 13 korona.

ZUBEK BERTALAN ÉS TARSA
Sport-áruháza
Budapest, IV. ker., Muzeum-körut 29. sz.

PUCH-féle KERÉKPÁROK
MOTORCYCLE
ÉS JAVITÓ-MŰHELY
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 48.

HUZELLA M.
BUDAPEST, IV., VÁCZI-UTCZA 28. SZÁM.
Fegyverek és mindenféle sport különlegességek
raktára.

Ajánlja **Lawn-Tennis, Football** és egyéb játékok-
hoz való felszereléseit.